

Gemeentelijke begraafplaatsen Vijfheerenlanden

Beleidsplan 2023-2027

Auteurs : Sharda Jagdewsing
Jan-Willem van Roosmalen
Datum : mei 2023 – v7
Projectnummer: B021.01

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Dienstverlening	4
3. Ruimtelijke kwaliteit.....	7
3.1. Onderhoud	7
3.2. Inrichting	7
3.3. Behoeft en capaciteit	9
4. Begraafplaatsadministratie	13
5. Bijzondere graven	15
5.1. Historisch waardevolle graven	15
5.2. Hergebruik historische keldergraven	16
5.3. Graven ex-KNIL-militairen	17
6. Financieel beheer	18
6.1. Evaluatie kosten	18
6.2. Effecten maatregelen op financieel beheer	18
6.3. Tarieven.....	19
Bijlage 1.1 Begrippenlijst.....	2
Bijlage 1.2 Begraafplaatsen Vijfheerenlanden	4
Bijlage 3.1 Behoeft en capaciteit.....	5
Bijlage 5.1 Bijzondere status graven ex-KNIL-militairen	6
Bijlage 6.1 Effect maatregelen op meerjarenbegroting	10
Bijlage 6.2 Vergelijking regionale tarieven	13

1. Inleiding

Aanleiding

Gemeente Vijfheerenlanden is op 1 januari 2019 ontstaan door een fusie van voormalige gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik. De nieuwe gemeente Vijfheerenlanden heeft 19 begraafplaatsen in beheer, verspreid over 15 kernen. In bijlage 1.2 is een overzicht opgenomen van deze begraafplaatsen en het gebruik ervan. Tevens is in deze bijlage een de afbeelding weergegeven met een overzicht van de verspreide ligging van de begraafplaatsen.

Kort na de fusie tot gemeente Vijfheerenlanden zijn het organisatieproces voor het beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen, de beheersverordening en de tarieven geharmoniseerd. Na enkele jaren op deze manier te hebben gewerkt is er een behoefte om de geharmoniseerde werkwijze vast te leggen in een beleidsplan voor de periode 2023 -2027. In deze notitie beschrijven we het beleid voor alle gemeentelijke begraafplaatsen in de gemeente Vijfheerenlanden. We beschrijven onze visie op het gebruik en beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de middellange termijn.

Proces

Dit beleidsplan is tot stand gekomen na een uitgebreide inventarisatie en analyse van de bestaande situatie. We hebben gesproken met betrokken ambtenaren en enquêtes uitgevoerd onder lokale uitvaartondernemers en geloofsgemeenschappen in de gemeente Vijfheerenlanden. Daarmee hebben we een beeld gekregen van de aandachtspunten, de sterke punten en de kansen. Onze bevindingen hebben we beschreven in de notitie 'Begraafplaatsenbeleid gemeente Vijfheerenlanden – Inventarisatie', d.d. april 2023.

De inventarisatie en analyse vormen de basis voor dit beleidsplan, dat is gebaseerd op 5 pijlers:

- dienstverlening;
- ruimtelijke kwaliteit;
- begraafplaatsadministratie;
- bijzondere graven;
- financieel beheer.

Bijlage 1.1 bevat een begrippenlijst met een toelichting van een aantal gebruikte vaktechnische termen.

2. Dienstverlening

Beleidspunten:

- *De gemeente biedt aan nabestaanden een ruime keuze bij de uitgifte van particuliere graven.*
- *Algemene graven worden alleen beschikbaar gesteld voor het begraven van volwassenen. De uitgiftetermijn van algemene graven is 10 jaar.*
- *De gemeente biedt nabestaanden de mogelijkheid tot het begraven van een foetus in een particulier foetusgraf.*
- *Op begraafplaats Leerdam Tiendweg bieden we de mogelijkheid tot bovengronds begraven.*
- *De gemeente onderzoekt de mogelijkheden tot het afstoten van de aula op de begraafplaats in Hagestein.*

Uitgiftetermijnen particuliere en algemene graven

De minimale uitgiftetermijn voor particuliere graven voor graven is 20 jaar.

Nabestaanden kunnen bij de uitgifte van het graf kiezen uit een termijn van 20 en 30 jaar. Daarna is een verlenging steeds mogelijk met een termijn van 5, 10 of 20 jaar. Daarmee heeft de rechthebbende veel keuzemogelijkheden voor de uiteindelijk termijn van het grafrecht.

De uitgiftetermijnen voor particuliere urnengraven en urnennissen zijn korter. In de praktijk is gebleken dat een minimale termijn van 20 jaar vaak te lang is. Bij de uitgifte van particuliere urnengraven en particuliere urnennissen hebben de nabestaanden daarom de keuze uit 10, 15 en 20 jaar. Na deze termijn kan het grafrecht telkens opnieuw worden verlengd met 5 of 10 jaar.

Op de begraafplaats Leerdam Tiendweg bieden we nabestaanden ook de mogelijkheid te begraven in een islamitisch graf. De ligging en uitvoering van deze graven voldoen aan de specifieke voorwaarden die worden gesteld aan islamitische graven. Deze graven worden uitgegeven als particuliere graven voor bepaalde tijd. De grafrechten kunnen telkens opnieuw worden verlengd waardoor de rechthebbende desgewenst het grafrecht voor zeer lange tijd kan behouden.

Algemene graven worden uitgegeven voor 10 jaar. Deze termijn kan niet worden verlengd. We stellen algemene graven alleen beschikbaar voor overleden volwassenen die niet gecremeerd zijn. We geven geen algemene kindergraven meer uit. In de praktijk is gebleken dat ouders vaak na de uitgiftetermijn opnieuw met hun verlies worden geconfronteerd en achteraf spijt hebben van hun keuze voor een algemeen graf. Vaak kiezen zij dan alsnog voor opgraven en herbegraven in een particulier kindergraf. Door alleen particuliere kindergraven uit te geven voorkomen we dergelijke emotionele situaties.

Foetusgraven

Van een foetus is in dit kader sprake, als een kind levenloos wordt geboren na een zwangerschap van minder dan 24 weken¹. In de praktijk blijkt dat er een toenemende behoefte is om deze baby's een eigen rustplek te geven. Begraafplaatsen hebben steeds vaker een speciale gedenkplek voor deze baby's. Vanaf 2020 bieden we nabestaanden van deze baby's de keuze voor een particulier foetusgraf op onze begraafplaatsen. De graven worden uitgegeven voor 20 of 30 jaar en deze termijn kan telkens worden verlengd met 5 of 10 jaar.

Asbestemmingen

De mogelijkheden voor asbestemmingen verschillen per begraafplaats. Op elke actief in gebruik zijnde begraafplaats is het mogelijk om een urn te begraven in een gewoon graf of in een urnengraf. Het plaatsen van een urn op een particulier graf is vanaf 2020 ook toegestaan.

Op een aantal begraafplaatsen geven we particuliere urnennissen uit in een urnenmuur of urnenzuil. Opvallend is het columbarium² op de begraafplaats Leerdam Tiendweg. Een oude beheerderswoning is ingericht als gedenkruimte met de mogelijkheid tot het plaatsen van urnen in een urnenwand in het gebouw.

Op een aantal begraafplaatsen is een strooiveld aanwezig voor het verstrooien van de as van een overledene. Vanaf 2020 is het mogelijk dat de beheerder van de begraafplaatsen een asverstrooiing uitvoert zonder aanwezigheid van de nabestaanden. Hiervoor is een gereduceerd tarief van toepassing.

Bovengronds begraven

We vergroten de diversiteit in keuzemogelijkheden door op begraafplaats Leerdam Tiendweg bovengronds begraven mogelijk te maken. Met bovengronds begraven wordt bedoeld het bijzetten van een kist in een bovengrondse galerij of muur. Het is voor nabestaanden een alternatief voor het begraven in de grond of het plaatsen van een urn in een urnenmuur. Bovengronds begraven komt oorspronkelijk vooral voor in landen waar het in een rotsachtige bodem minder eenvoudig is om bodemgraven te maken. Maar ook in Nederland zijn er inmiddels op steeds meer begraafplaatsen mogelijkheden. Het leidt tot een optimaal gebruik van de ruimte, met name op plaatsen met hoge grondwaterstanden. Door een optimale lijkvertering is ruimen en heruitgifte makkelijker uit te voeren dan bij grondgraven.

De komende periode werken we de plannen verder uit. Daarbij gaan we uit van een gefaseerde aanleg. We beginnen met de aanleg van een eerste module van 3x3 graven. Verdere uitbreidingen stemmen we af op de gebleken behoefte.

Publiek gebruik gebouwen

Op de begraafplaatsen Leerdam Tiendweg en Vianen bieden we bezoekers de mogelijkheid om gebruik te maken van een stilteruimte. In een bestaand gebouw op de begraafplaats is een ruimte ingericht als gedenkruimte, waar bezoekers kunnen zitten en

¹ Dit is het uitgangspunt in de Wet op de lijkbezorging. De wet is niet van toepassing van doodgeboren baby's na een zwangerschap korter dan 24 weken.

² Een columbarium is een urnenmuur, vaak op een bijzondere manier vormgegeven.

Gedenkruimte Vianen

zelf koffie kunnen zetten. De gedenkruimtes worden regelmatig gebruikt en voorzien daarmee in een behoefte.

Op de begraafplaats in Hagestein is een aula aanwezig, die ruimte biedt aan ca. 70 bezoekers. De exploitatie van de aula is in handen van de gemeente. De aula wordt gemiddeld 3 à 4 keer per jaar gebruikt. Op deze begraafplaats vinden gemiddeld 4 lijkbezorgingen per jaar plaats. De uitstraling van de aula is enigszins gedateerd. Nabestaanden stellen steeds hogere eisen aan de kwaliteit van de faciliteiten op begraafplaatsen. We kunnen met deze aula in de huidige vorm niet meer voldoen aan de veranderende wensen van nabestaanden. Een aanpassing is noodzakelijk. Het de vraag of de exploitatie van een aula een taak is van de gemeente. Gezien het extensieve gebruik enerzijds en de extra kosten voor een verbouwing anderzijds kiezen we ervoor om de aula niet aan te passen aan de huidige wensen van nabestaanden. We onderzoeken de mogelijkheid om de exploitatie van de aula over te laten aan een marktpartij. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de optie om na het afstoten van de aula deze toch op een of andere manier beschikbaar te houden voor overige uitvaartverzorgers, waarmee de aula zijn openbare karakter grotendeels kan behouden.

3. Ruimtelijke kwaliteit

3.1. Onderhoud

Beleidspunt:

- *Alle gemeentelijke begraafplaatsen worden door de gemeente onderhouden op onderhoudsniveau A.*

Een groene omgeving heeft een positieve uitwerking op het verwerken van verdriet. We vinden het belangrijk dat onze begraafplaatsen fijne plekken zijn voor nabestaanden om hun overledenen in alle rust respectvol te gedenken.

We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen op kwaliteitsniveau A (Beeldkwaliteit, CROW). Uit een enquête onder uitvaartverzorgers en geloofsgemeenschappen blijkt een positieve waardering hiervoor.

Sinds 2016 is het gebruik van chemische onkruidbestrijding niet meer toegestaan. Naast andere arbeidsintensieve methoden van onkruidbestrijding (met name het branden van onkruid) wordt daarom ook gekeken naar een slimmer beheer van de begraafplaatsen om de onkruidbestrijding te extensiveren. Zo zijn we bijvoorbeeld begonnen met het inzaaien van de open en kale vlakten met graven en grafvelden zonder (liggende) grafbedekking. Dit leidt tot een afname van de oppervlakte die onkruidvrij moet worden gehouden. Ook door aanpassing van de paden wordt de onkruidbestrijding geëxtensiveerd.

Het beheer van de begraafplaats wordt steeds duurzamer. Deels is dit het gevolg van wettelijke bepalingen (zoals bijvoorbeeld het verbod op chemische onkruidbestrijding), maar ook door het streven naar een vermindering van de CO₂-uitstoot door het gebruik van elektrische gereedschappen en materieel. We onderzoeken samen met de betrokken partijen voortdurend de mogelijkheden om daarin een waardevolle bijdrage te leveren.

3.2. Inrichting

Beleidspunten:

- *De gemeente streeft naar eenheid in de uitstraling en kwaliteit van de paden op de gemeentelijke begraafplaatsen.*
- *De gemeente streeft naar een grote mate van uniformiteit in de toepassing van de inrichtingselementen op de gemeentelijke begraafplaatsen.*
- *De cultuurtechnische situatie op de begraafplaatsen Lexmond, Leerdam Tiendweg, Everdingen en Meerkerk Burggraaf wordt verbeterd door gedeeltelijke ophoging, zodat optimaal gebruik van de begraafcapaciteit mogelijk is.*
- *De gemeente heeft de ambitie om de uitstraling van de begraafplaatsen te verbeteren naar een meer natuurlijkere inrichting met een grote biodiversiteit.*

Paden

Op de begraafplaatsen liggen veel grindpaden. De uitvoering daarvan kent een grote diversiteit. Daarmee zijn er ook grote verschillen in de kwaliteit van de paden. Deze paden zijn vaak moeilijk begaanbaar voor minder valide bezoekers. Daarnaast is de

onkruidbestrijding op deze paden een belangrijk aandachtspunt. De onkruidbestrijding op grindpaden is arbeidsintensief.

Op de begraafplaatsen in Leerdam hebben we goede ervaringen met het gebruik van paden op een stabiele ondergrond van stolgrind (mengsel van grind, zand en leem) met daarop een dun laagje fijne grind. Door deze constructie hebben deze paden veel minder onkruidgroei en zijn deze paden door de stabiele ondergrond beter begaanbaar. In de periode 2023-2027 leggen we alle grindpaden op de begraafplaatsen opnieuw aan met deze constructie. Daarmee ontstaat er meer eenheid in de uitstraling en kwaliteit van de paden op de begraafplaatsen. De uitvoering wordt gefaseerd uitgevoerd. In 2023 stellen we een plan van aanpak op. Het is daarbij de bedoeling te beginnen met de begraafplaatsen in Lexmond en Kedichem.

Inrichtingselementen

De ruimtelijke kwaliteit van een begraafplaats wordt mede bepaald door de aanwezigheid van diverse voorzieningen voor de bezoekers. Op dit moment zijn er grote verschillen in de aanwezige inrichtingselementen op de begraafplaatsen (infoborden, meubilair, vuilnisbakkern, watertappunten, etc.). Daarnaast bleek uit de resultaten van de enquête onder uitvaartverzorger dat er een behoefte is aan meer banken op de begraafplaatsen. Om de kwaliteit van deze voorzieningen op het gewenste niveau te brengen vervangen we in de periode 2023-2027 verouderde inrichtingselementen en plaatsen we op de grotere begraafplaatsen extra zitbanken. Het streven is om de eenheid in de vorm en de materialen van de inrichtingselementen te verbeteren. Voorafgaand stellen we in 2023 hiervoor een plan van aanpak op, waarin de planning en uitvoering concreet zijn uitwerkt.

Cultuurtechnische situatie

Op de begraafplaatsen Lexmond, Leerdam Tiendweg, Everdingen en Meerkerk Burggraaf zijn problemen met een te hoge grondwaterstand. Dit is direct van invloed op de begraafcapaciteit van deze begraafplaatsen. Oudere graven, waarvan het grafrecht inmiddels is beëindigd, kunnen daardoor niet opnieuw worden uitgegeven. Op sommige delen die bedoeld zijn voor 2-diepe graven kan alleen in de bovenste laag worden begraven.

Het aanbrengen van een drainage om de grondwaterstand te verlagen past niet binnen de regels van Waterschap Rivierenland. Daarom wordt gekozen voor het (gedeeltelijk) ophogen van deze begraafplaatsen om hier ook in de toekomst te kunnen begraven. De werkzaamheden worden zo veel mogelijk gelijktijdig uitgevoerd met de toekomstige uitbreidingen en ruiming op deze begraafplaatsen. De plannen voor de uitbreiding

Elke begraafplaats een eigen karakter

(inclusief ophogen) van de begraafplaats Leerdam Tiendweg en de ophoging van de begraafplaats in Lexmond zijn reeds in voorbereiding (zie par 3.3). De uitvoering van de ophogingen op de begraafplaatsen in Everdingen en Meerkerk Burggraaf is vooralsnog gepland na 2027.

Natuurlijkere inrichting

De biodiversiteit van onze leefomgeving staat onder druk. Begraafplaatsen behoren tot de rustigste plekken, voor de mens maar vaak ook voor planten en dieren.

Begraafplaatsen bieden daarom kansen om de biodiversiteit te vergroten.

Landelijk is er een toenemende belangstelling voor begraven in de natuur of een natuurlijke omgeving. Dit is met name het gevolg van de ontwikkeling van natuurbegraafplaatsen in Nederland. Op natuurbegraafplaatsen wordt begraven in een natuurgebied (nieuw of bestaand). Steeds meer gemeenten proberen op deze trend in te spelen door delen van hun begraafplaatsen ook een meer natuurlijke uitstraling te geven om daarmee ook een bepaalde vorm van natuurlijk begraven aan te kunnen bieden. De gemeente Vijfheerenlanden heeft de ambitie om de uitstraling van de begraafplaatsen verder te verbeteren naar een meer natuurlijker karakter en daarmee in te spelen op deze ontwikkeling. Daar waar dat mogelijk is, versterken we de komende jaren het groene karakter en de ecologische waarden van onze begraafplaatsen en verbeteren daarmee de biodiversiteit.

3.3. Behoefte en capaciteit

Beleidspunten:

- *De gemeente Vijfheerenlanden behoudt de bestaande situatie waarbij in de meeste kernen begraven op een gemeentelijke begraafplaats mogelijk is.*
- *Graven waarvan grafrecht is beëindigd worden geruimd en opnieuw uitgegeven, waarmee ook op lange termijn voldoende begraafcapaciteit beschikbaar is.*
- *Op begraafplaats Leerdam Tiendweg kiest de gemeente naast het ruimen van graven ook voor het uitbreiden van de begraafplaats omdat het ruimen van graven onvoldoende capaciteit genereert.*
- *De oude delen van de begraafplaatsen worden na ruiming opnieuw ingericht met een aangepaste maatvoering die aansluit bij actuele eisen voor gebruik.*
- *De oude begraafplaats Schoonrewoerd Dorp wordt opnieuw actief in gebruik genomen waardoor ook op langere termijn in Schoonrewoerd in de behoefte kan worden voorzien.*
- *Verzamelgraven worden gemarkeerd met een algemeen gedenkteken.*
- *De voorzieningen voor asbestemmingen op de gemeentelijke begraafplaatsen worden uitgebreid op het moment dat uit de resultaten van een structurele monitoring blijkt dat daar een behoefte aan is.*

Kernen

De kernen in Vijfheerenlanden hebben een eigen en verschillend karakter. De eigenheid van de kernen vormt een belangrijke kwaliteit die behouden moet blijven.

De begraafplaatsen hebben een belangrijke plaats in deze gemeenschappen. We vinden het belangrijk dat nabestaanden ook in de toekomst hun overleden dierbaren in hun directe nabijheid een rustplaats kunnen bieden. Er verandert daarom niets aan de bestaande situatie waarbij in de meeste kernen begraven op een gemeentelijke begraafplaats mogelijk is. De bestaande begraafplaatsen behouden hun unieke karakter.

Begraafcapaciteit

Om in de kernen blijvend te kunnen begraven zorgen we er voor dat steeds voldoende begraafcapaciteit op de begraafplaatsen beschikbaar is. Op de meeste begraafplaatsen kunnen we nog enige tijd in de behoefte aan nieuwe graven voorzien. Bijlage 3.1 bevat een overzicht waarin we per begraafplaats het moment aangeven waarop de begraafplaats vol is als er geen verdere maatregelen zouden worden uitgevoerd.

Op de meeste plaatsen kan tijdig capaciteit worden gegenereerd door het ruimen van graven waarvan het grafrecht is beëindigd. Door steeds tijdig te ruimen kunnen we met de bestaande capaciteit nog een lange tijd in de behoefte voorzien en is een uitbreiding van de begraafplaatsen niet nodig.

We kiezen voor het actief ruimen van graven waarvan het grafrecht of de gebruikstermijn is beëindigd. Het uitgangspunt daarbij is om jaarlijks op een of enkele begraafplaatsen meerdere graven tegelijk te ruimen. De prioriteit wordt bepaald door de behoefte op korte en middellange termijn. Het streven is om op elke begraafplaats minimaal een capaciteitsbuffer te hebben voor 3 jaar.

Op de begraafplaats in Hei- en Boecop en de begraafplaats aan de Kerkweg in Leerbroek zijn nog ruim voldoende graven beschikbaar om ook zonder te ruimen tot na 2050 in de behoefte te voorzien.

Op de begraafplaats aan de Tiendweg in Leerdam is de beschikbare en bruikbare capaciteit aan graven onvoldoende. Door een grondwaterprobleem op deze begraafplaatsen kunnen niet alle bezette graven worden geruimd en opnieuw worden uitgegeven (zie par. 3.2). Om op termijn toch in de behoefte te kunnen voorzien worden er op dit moment voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd om deze begraafplaats op korte termijn uit te breiden. Het uitbreidingsdeel wordt opgehoogd, zodat op dit deel het grondwater geen beperkende factor is om in 2 lagen te kunnen begraven.

Herinrichting oude delen

Op de begraafplaatsen in Lexmond en Nieuwland is na ruimen een herinrichting noodzakelijk voordat op deze begraafplaatsen opnieuw graven kunnen worden uitgegeven. Op oudere delen van deze begraafplaatsen voldoen de afmetingen van de graven en de onderlinge afstanden tussen de graven niet meer aan de huidige eisen. De uitvoering van de herinrichting is afhankelijk van het *aantal* graven waarvan het grafrecht is beëindigd (en dat daardoor geruimd kan worden) en de *ligging* van deze graven. De herinrichting leidt tot een afname van het aantal graven dat daarna opnieuw kan worden uitgegeven. Het effect hiervan op de verhouding tussen de behoefte en de capaciteit op de langere termijn wordt duidelijk op het moment dat de herinrichting wordt uitgevoerd.

Verschillen in beschikbare capaciteit

Heringebruikname begraafplaats Schoonrewoerd Dorpsstraat

Op begraafplaats Schoonrewoerd Dorpsstraat worden op dit moment geen nieuwe graven meer uitgegeven, er vinden incidenteel bijzettingen plaats. De gemeente heeft besloten om deze begraafplaats weer actief te gebruiken als begraafplaats. Er liggen veel graven waarvan het grafrecht is beëindigd. Deze graven kunnen worden geruimd en opnieuw worden uitgegeven. Het doel hiervan is tweeledig. We nemen de druk weg op begraafplaats Schoonrewoerd Overheicop. Daarnaast komen we tegemoet aan de vraag van inwoners van Schoonrewoerd om op deze begraafplaats te worden begraven.

Verzamelgraven

Op de begraafplaatsen in de voormalige gemeenten Leerdam en Vianen zijn in het recente verleden ruimingen uitgevoerd. Daarbij zijn de stoffelijke resten bijeen gebracht in een verzamelgraf op dezelfde begraafplaats. Op de begraafplaatsen in de voormalige gemeente Zederik hebben al geruime tijd geen ruimingen plaatsgevonden. Voorafgaand aan de ruimingen op deze begraafplaatsen is het noodzakelijk dat er per begraafplaats een locatie voor het verzamelgraf wordt bepaald.

Op elke begraafplaats plaatsen we een gezamenlijk gedenkteken bij het verzamelgraf. Op de begraafplaats in Vianen is daarvan al sprake. Op deze begraafplaats is een monument bij het verzamelgraf geplaatst, waarop nabestaanden een naamplaatje van de overledene uit een geruimd graf kunnen laten plaatsen. De wijze waarop de overige gezamenlijke gedenktekens worden vormgegeven werken we de komende tijd verder uit. Bij bestaande verzamelgraven voeren we dit uit in de periode 2023-2027. Bij de overige begraafplaatsen doen we dit nadat het verzamelgraf in gebruik is genomen.

Asbestemmingen

De afgelopen jaren is gebleken dat de behoefte aan asbestemmingen op de gemeentelijke begraafplaatsen in Vijfheerenlanden relatief laag is. Uitzonderingen vormen de begraafplaats in Vianen en de begraafplaats aan de Tiendweg in Leerdam. Op de begraafplaats Vianen ontstaat naar verwachting binnen ca. 10 jaar een tekort aan urnennissen. Daarop vooruitlopend hebben we op deze begraafplaats al voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor de uitbreiding met een (derde) urnenzuil. Op het moment dat dat nodig is kan de nieuwe zuil snel worden geplaatst.

Diversiteit in mogelijkheden asbestemmingen

Op de begraafplaats aan de Tiendweg in Leerdam is het geringe aantal beschikbare urnenplaatsen buiten het columbarium³ onvoldoende om op langere termijn nog in de behoefte te kunnen voorzien. Op korte termijn vindt een uitbreiding van het aantal urnenplaatsen plaats.

De toekomstige behoefte aan asbestemmingen laat zich moeilijk voorspellen. We voeren een actieve monitoring uit van de behoefte. Enerzijds doen we dit door de actuele behoefte steeds te toetsen aan de beschikbare capaciteit. Anderzijds bespreken we regelmatig met lokale uitvaartverzorgers hun visie op de behoefte op korte en middellange termijn. Daardoor kunnen we de voorzieningen tijdig uitbreiden als dat nodig blijkt. Dat kan zijn door het uitbreiden van bestaande voorzieningen (urnenmuur, urnengraven, strooiveld) of door het aanleggen van nieuwe voorzieningen op begraafplaatsen waar deze nog niet aanwezig zijn. Een dergelijke uitbreiding kunnen we realiseren binnen de huidige grenzen van de begraafplaatsen. Een fysieke uitbreiding van de begraafplaats is daarvoor niet nodig.

³ De oude beheerderswoning die is ingericht als columbarium, zie hoofdstuk 2.

4. Begraafplaatsadministratie

Beleidspunten:

- *De gemeente Vijfheerenlanden streeft naar een volledige en actuele digitale begraafplaatsadministratie.*
- *Voor het volledig en actueel maken van de begraafplaatsadministratie wordt de personele bezetting van de begraafplaatsadministratie tijdelijk uitgebreid gedurende een periode van 3 jaar.*

Volledig en actueel

Een volledige en actuele begraafplaatsadministratie⁴ is een vereiste voor een effectief en efficiënt begraafplaatsenbeheer. Als de nabestaanden bekend zijn en de juridische status van een graf (wel of geen lopend grafrecht) bekend is, is het ook duidelijk wie zeggenschap heeft over het graf en wie verantwoordelijk is voor het graf en de grafbedekking.

De situatie ten aanzien van de verleende grafrechten op onze begraafplaatsen is zeer complex. In de voormalige gemeenten zijn op verschillende manieren grafrechten verleend (bepaalde en onbepaalde tijd). Daarnaast verschilt op dit moment per begraafplaats de volledigheid en actualiteit van de gegevens van graven die zijn uitgegeven vóór de gemeentelijke herindeling in 2019.

De komende jaren gaan we de actuele en ontbrekende gegevens van rechthebbenden en belanghebbenden achterhalen. We doen dat voor een belangrijk deel door het plaatsen van een oproep bij het graf en het plaatsen van publicaties in verschillende media.

Fasering

Het achterhalen van de gegevens van rechthebbenden, belanghebbenden en nabestaanden is een langdurig proces. Enerzijds hebben we te maken met de administraties van 19 gemeentelijke begraafplaatsen. Anderzijds dienen we nabestaanden voldoende tijd te gunnen om te reageren op onze oproep. We stellen een plan van aanpak op waarin we uitgaan van een gefaseerde uitvoering. We gaan per begraafplaats te werk, waarbij de prioriteit wordt bepaald door volgorde van ruimen en uitbreiding. De resultaten van de behoefte- en capaciteitsbepaling (zie par. 3.3 en bijlage 3.1) zijn daarbij het uitgangspunt.

Doel

Het doel is dat we volledig in beeld hebben van welke graven de grafrechten lopen, van welke graven de grafrechten zijn beëindigd en voor welke graven geen belangstelling meer is. Van de graven met een lopend grafrecht willen we zoveel mogelijk over de actuele gegevens van de rechthebbende beschikken. Voor de graven waarvoor geen belangstelling meer is of waarvan geen nabestaanden meer te vinden zijn bekijken we vervolgens de mogelijkheden om de grafrechten te beëindigen.

Na beëindiging van de grafrechten is de gemeente Vijfheerenlanden de enige rechthebbende van het graf en de eigenaar van het aanwezige gedenkteken. Op dat moment kan de gemeente besluiten om deze graven te ruimen en opnieuw uit te geven.

⁴ Uitleg zie begrippenlijst, bijlage 1.1

Personele inzet

Het volledig en actueel maken is een arbeidsintensief proces en vraagt de komende jaren om extra personele inzet. We gaan er vanuit van een uitvoeringsperiode van 3 jaar.

5. Bijzondere graven

5.1. Historisch waardevolle graven

Beleidspunt:

- *De gemeente Vijfheerenlanden stelt een lijst op van te behouden historisch waardevolle graven op basis van criteria die vooraf samen met (externe) deskundigen worden vastgesteld.*

Gemeentelijke begraafplaatsen

Oude graven op de begraafplaatsen kunnen ons vaak meer vertellen over de historie van een dorp of stad. We onderzoeken of er op de gemeentelijke begraafplaatsen (inclusief de Joodse begraafplaatsen) in Vijfheerenlanden naast de bestaande oorlogsgraven en herdenkingsmonumenten nog andere graven en gedenktekens zijn die een bijzondere betekenis hebben. Vooraf stellen we hiervoor samen met deskundigen, zoals een gespecialiseerd bureau en de verschillende historische verenigingen in onze gemeente, duidelijke criteria vast. Dat kan zijn vanwege de persoon die er in ligt begraven (cultuurhistorisch) of vanwege de kunsthistorische of funerair-historische waarde van het gedenkteken. Behalve incidentele graven kan het bijvoorbeeld ook gelden voor delen van de begraafplaatsen als geheel (ensemble).

Op basis van de resultaten van het onderzoek besluit het college welke graven of gedenktekens zij om deze redenen wil behouden. Hiermee voorkomen we dat deze graven of de gedenktekens worden geruimd of in verval raken en daarom moeten worden verwijderd.

Na vaststelling van de lijst van te behouden graven en gedenktekens stellen we een onderhoudsplan op voor deze graven. Daarbij maken we per individueel grafmonument inzichtelijk wat de globale herstel- en onderhoudswerkzaamheden zijn en wat de globale kosten zijn. Volledige restauratie wordt niet nagestreefd. Het uitgangspunt is het wegnemen van gevaarstelling en het consolideren van de huidige staat.

De inventarisatie van de historisch waardevolle graven leidt tot eenmalige onderzoekskosten in 2023. Een actief beleid in het behoud van historisch waardevolle

*Historisch waardevol graf - begraafplaats Vianen -
Foto René ten Dam*

Oorlogsgraven Hei- en Boeicop

graven zal daarna vervolgens leiden tot extra structurele kosten voor het onderhoud en de instandhouding van deze graven. Deze kosten zijn in deze fase nog niet in te schatten. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming nemen we vanaf 2024 een structureel budget hiervoor op in de meerjarenbegroting. Dit budget is leidend voor de jaarlijks uit te voeren werkzaamheden voor de instandhouding van deze graven. Aan de hand van het onderhoudsplan bepalen we elk jaar opnieuw welke werkzaamheden we voor dit bedrag uitvoeren. Daarbij heeft het voorkomen van risicovolle situaties steeds de grootste prioriteit.

Bijzondere begraafplaatsen

Naast de inventarisatie van bijzondere graven en waardevolle grafmonumenten op gemeentelijke begraafplaatsen inventariseren we ook drie bijzondere begraafplaatsen binnen de gemeente⁵. We voeren dit uit in overleg met de besturen van de deze begraafplaatsen. Hoewel de gemeente de bijzondere begraafplaatsen niet in beheer heeft, hechten we waarde aan het bewaren van dit erfgoed. Het eindrapport stellen we beschikbaar aan de besturen van de bijzondere begraafplaatsen en kan voor hen dienen als input voor een beheerplan voor de desbetreffende begraafplaatsen.

5.2. Hergebruik historische keldergraven

Beleidspunt:

- *De gemeente Vijfheerenlanden wil het hergebruik van historische keldergraven stimuleren.*

Op de begraafplaats in Vianen zijn veel karakteristieke keldergraven aanwezig uit de periode einde 19e en begin 20e eeuw. De meesten zijn nog in gebruik. Van sommige historische keldergraven zijn de grafrechten inmiddels verlopen, terwijl de keldergraven nog in een goede staat verkeren. We stellen deze graven beschikbaar voor heruitgifte. Met de heruitgifte van deze keldergraven wordt de historische waarde behouden terwijl het graf opnieuw inkomsten genereert. Gebleken is dat er hiervoor belangstelling is bij inwoners. Er zijn inmiddels al enkele historische keldergraven opnieuw uitgegeven.

De graven worden uitgegeven voor bepaalde tijd. Om het gebruik te stimuleren hanteren we hierbij tarieven die vergelijkbaar zijn met de tarieven voor het grafrecht bij een nieuwe keldergraf. Het verschil voor de nieuwe rechthebbende van een historisch keldergraf is echter dat hij of zij kan beschikken over een bijzonder keldergraf en geen kosten meer heeft voor de aanleg van de kelder. De nieuwe rechthebbende wordt eigenaar van de kelder en het gedenkteken en is daarmee verantwoordelijk voor het onderhoud en aansprakelijk bij eventuele schade aan derden.

⁵ de hervormde begraafplaats gelegen aan de Kerkelaan in Oosterwijk, de Rooms-katholieke begraafplaats aan de Lekdijk in Everdingen en de Rooms-katholieke begraafplaats aan de Oud Schaick in Leerdam

5.3. Graven ex-KNIL-militairen

Beleidspunt:

- *De graven van ex-KNIL-militairen en hun echtgenotes op de gemeentelijke begraafplaatsen in Vijfheerenlanden krijgen een bijzondere status waarbij de uitgiftetermijn van deze graven wordt gewijzigd in een uitgiftetermijn voor onbepaalde tijd.*

De gemeente Vijfheerenlanden vindt het wenselijk om de graven van ex-KNIL-militairen en hun echtgenotes op de gemeentelijke begraafplaatsen een bijzondere status te geven. Het is een gebaar van respect naar de Molukse gemeenschap, waarvan de geschiedenis sterk verweven is met de inwoners van de Vijfheerenlanden. Daarnaast is het een blijk van waardering naar betrokkenen voor hun inzet voor het Koninkrijk der Nederlanden. De bijzondere status betekent dat het grafrecht van deze graven wordt gewijzigd in een particulier graf voor onbepaalde tijd.

Samen met een werkgroep van inwoners uit de Molukse gemeenschap in Vijfheerenlanden zijn de uitgangspunten voor het beleid voor deze speciale status bepaald.

De rechthebbende is en blijft eigenaar van het gedenkteken en blijft daardoor ook verantwoordelijk voor het onderhoud van het gedenkteken en het aanbrengen en onderhouden van de beplanting. De rechthebbende behoudt ook de aansprakelijkheid bij eventuele schade voor derden (zoals bijvoorbeeld schade aan andere gedenktekens). De uitgangspunten en voorwaarden van de bijzondere status voor graven van ex-KNIL-militairen zijn beschreven in bijlage 5.1. Het toekennen van deze bijzondere status zal verder (moeten) worden vertaald in aanpassingen van de hiervoor geldende wettelijke kaders.

Daarnaast is met de werkgroep afgesproken dat de gemeente een monument ter nagedachtenis van de ex-KNIL-militairen zal plaatsen op de gemeentelijke begraafplaats aan de Tiendweg te Leerdam. Het plan hiervoor werken we verder uit in overleg met de werkgroep.

6. Financieel beheer

Beleidspunten:

- De gemeente Vijfheerenlanden streeft naar de toepassing van maatschappelijk aanvaardbare tarieven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen.

6.1. Evaluatie kosten

De oorspronkelijke meerjarenbegroting was opgesteld op basis van de uitgangspunten die zijn bepaald kort na de samenvoeging van de drie voormalige gemeenten in 2019. Na 4 jaar is er een beeld ontstaan van de werkelijke situatie. In het voorjaar van 2023 is een geactualiseerde meerjarenbegroting 2024-2027 opgesteld. De belangrijkste aanpassingen zijn:

- een bijstelling naar beneden van de doorbelaste salariskosten (buitendienst van 8,25 fte naar 5 fte);
- een toerekening van alle kosten voor het onderhoud; in de oorspronkelijke begroting werden de onderhoudskosten slechts gedeeltelijk toegerekend aan de begraafplaatsen;
- een toevoeging van extra licentiekosten.

6.2. Effecten maatregelen op financieel beheer

Kosten en baten maatregelen

Een gedeelte van de maatregelen die we de komende jaren uitvoeren leidt tot extra kosten. Voor de genoemde maatregelen hebben we naast de totale kosten ook de gemiddelde jaarlijkse lasten bepaald die daaruit voortkomen.

Kosten	Uitvoering	Investing	Lasten	
			Kapitaallasten	Structureel
<u>Dienstverlening</u>				
Onderzoek verzelfstandiging Aula Hagestein	2025	€ 6.250		
Aanleg bovengrondse graven	2025	€ 224.200	€ 6.000	
<u>Ruimtelijke kwaliteit</u>				
- <i>Inrichting</i>				
Omvormen van de grindpaden fase 1	2024	€ 33.333	€ 1.833	
Omvormen van de grindpaden fase 2	2025	€ 33.333	€ 1.833	
Omvormen van de grindpaden fase 3	2026	€ 33.333	€ 1.833	
Verbetering eenheid inrichtingselementen	2024-2027	€ 94.000		
Aanpak grondwaterprobleem Lexmond - reeds begroot	2024	€ 115.000	€ 2.492	
Aanpak grondwaterprobleem Meerkerk-Burggraaf - p.m.	na 2027	€ 200.000	€ 4.333	
Aanpak grondwaterprobleem Everdingen - p.m.	na 2027	€ 100.000	€ 2.167	
Vergroenen begraafplaatsen	2024-2027	€ 90.000		
- <i>Behoefte en capaciteit</i>				
Structureel ruimen - extra budget				€ 18.500
Uitbreiding Leerdam TW - extra onderhoud - investering reeds begroot	2024	€ 315.000	€ 9.450	€ 8.000

Herinrichting oude delen Lexmond fase 1	2024	€ 30.000	€ 900	
Herinrichting oude delen Lexmond fase 2 en 3 - p.m.	na 2027			
Herinrichting oude delen Nieuwland - p.m.	na 2027			
Heringebruikname Schoonrewoerd Dorp	2024	€ 60.000		
Monumenten verzamelgraven	2024	€ 50.000		
Uitbreiding urnenzuil Vianen - p.m.	na 2027			
Uitbreiding urnengraven - urnenmuur Leerdam TW	2024	€ 40.000	€ 1.800	
Uitbreiding voorzieningen asbestemmingen - p.m.				
<u>Begraafplaatsadministratie</u>				
Volledig en actueel maken administratie	2023-2026	€ 105.000		
<u>Bijzondere graven</u>				
Lijst historisch waardevolle graven		€ 17.750		€ 7.500
Baten	<i>Uitvoering</i>	<i>Investing</i>	<i>Baten</i>	
			<i>Incidenteel</i>	<i>Structureel</i>
<u>Bijzondere graven</u>				
Nieuw beleid graven ex-KNIL-militairen	per 2024			€ -8.570

Effect maatregelen op meerjarenbegroting

Het navolgende overzicht geeft het effect weer van deze extra kosten op de kosten in de meerjarenbegroting voor 2023-2027. In deze vergelijking is uitgegaan van een geactualiseerde begroting (voorjaar van 2023, zie par. 6.1).

In bijlage 6.1 is een gespecificeerd overzicht weergegeven.

	2023	2024	2025	2026	2027
Kosten					
Totale kosten huidige meerjarenbegroting - geactualiseerde versie 2023	€ 1.849.776	€ 1.579.817	€ 1.580.163	€ 1.580.506	€ 1.580.506
Totale kosten maatregelen	€ 36.000	€ 192.250	€ 163.183	€ 117.367	€ 101.700
Totale kosten incl. maatregelen	€ 1.885.776	€ 1.772.067	€ 1.743.346	€ 1.697.873	€ 1.682.206
Baten					
Opbrengsten (huidige meerjarenbegroting)	€ 948.387	€ 948.387	€ 948.387	€ 948.387	€ 948.387
Nieuw beleid graven ex-KNIL-militairen	€ -	€ -8.570	€ -8.570	€ -8.570	€ -8.570
Opbrengsten incl. maatregelen	€ 948.387	€ 939.817	€ 939.817	€ 939.817	€ 939.817
Kostendekking incl. effect beleidsplan	50,3%	53,0%	53,9%	55,4%	55,9%
<i>Kostendekking zonder effect beleidsplan</i>	<i>51,3%</i>	<i>60,0%</i>	<i>60,0%</i>	<i>60,0%</i>	<i>60,0%</i>

6.3. Tarieven

Kostendekking

De baten zijn afhankelijk van de toe te passen tarieven. Deze zijn vastgelegd in de Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2023. De tarieven worden jaarlijks opnieuw vastgesteld.

Door uitvoering van de maatregelen veranderen de kosten in de periode 2024-2027. De gemiddelde jaarlijkse totale kosten voor het beheer van de begraafplaatsen in deze periode bedragen € 1.723.873. Bij voortzetting van de huidige tarieven blijven de gemiddelde jaarlijkse baten gelijk: € 939.817. De gemiddelde jaarlijkse kostendekking in de periode 2024-2027 is in dat geval ca. 55%

Handhaven huidige kostendekking bestaande kosten en volledige dekking extra kosten

Bij voortzetting van de huidige situatie, zonder uitvoering van de genoemde maatregelen, is in de periode 2024-2027 de kostendekking 60%.

De extra kosten voor de uitvoering van de maatregelen in dit beleidsplan in de periode 2024 – 2027 zijn gemiddeld € 143.625 per jaar.

Wanneer het uitgangspunt is het handhaven van dit kostendeckingspercentage voor de huidige kosten (60%) en een volledige dekking van de extra kosten vanwege de toekomstige maatregelen (100%) dan nemen de gemiddelde jaarlijkse inkomsten toe met € 143.625 tot gemiddeld € 1.083.442. Dit betekent een toename van de jaarlijkse inkomsten met 15%. Dit leidt tot een stijging van de tarieven van 15% ten opzichte van de tarieven van 2023.

In bijlage 6.2 is aan de hand van een vergelijking een beeld geschetst wat het effect van een tariefstijging van 15% is ten opzichte van de tarieven in de regio (2023). Uit deze vergelijking blijkt dat in dit geval de tarieven voor een particulier graf en een algemeen graf in de buurt van het regionaal gemiddelde liggen (met respectievelijk +7% en +2% ten opzichte van het gemiddelde). De tarieven voor een particuliere urnennis en een particulier urnengraf liggen in dat geval hoger dan het regionale gemiddelde (met respectievelijk +31% en +29% ten opzichte van het gemiddelde).

Kadernota 2024

In de Kadernota 2024 wordt gesproken over het beoordelen van de kostendeckendheid van de begraafplaatsen en deze naar 100% brengen.

Wanneer we uitgaan van de totale kosten inclusief de uitvoering van de genoemde maatregelen enerzijds en de huidige tarieven (2023) anderzijds dan is een stijging van de tarieven met 85% noodzakelijk (100% / 55%) om in de periode 2024-2027 een volledige kostendekking te realiseren. In bijlage 6.2 is aan de hand van een vergelijking van de regionale tarieven (2023) ook voor deze situatie een beeld geschetst van het effect daarvan.

Voorstel

Een deel van de kosten zijn het gevolg van keuzes uit het verleden ten aanzien van het aantal begraafplaatsen, de aard en indeling van de begraafplaatsen en de uitgiftetermijnen van graven. Op onze begraafplaatsen zijn in het verleden veel graven uitgegeven voor onbepaalde tijd. Deze graven genereren in de meeste gevallen geen inkomsten meer terwijl de gemeente wel kosten maakt om deze graven in stand te houden. Wanneer wordt gekozen voor een volledige kostendekking betekent dit dat de huidige gebruikers van de begraafplaatsen ook meebetalen aan de kosten vanwege de graven voor onbepaalde tijd. We zien de ontstane situatie echter als een erfenis uit het verleden en vinden een volledige kostendekking om die reden niet noodzakelijk.

Voor de periode 2024-2027 streven we naar het handhaven van de huidige tarieven (2023) met enkel een eventuele verhoging als gevolg van indexatie. Dat betekent een gemiddelde kostendekking van ca. 55% in de periode 2024-2027. De huidige tarieven sluiten aan bij de tarieven in de regio en worden daardoor gezien als maatschappelijk aanvaardbaar.

Bijlagen

Bijlage 1.1 Begrippenlijst

Gemeentelijke begraafplaats: een begraafplaats die door een gemeente wordt beheerd.

Bijzondere begraafplaats: een begraafplaats die niet door een gemeente wordt beheerd.

Particulier graf: een graf waarvoor de gemeente aan een persoon het uitsluitend recht verleent voor het begraven en begraven houden van een overleden dierbare. De rechthebbende bepaalt wie in het graf wordt begraven. Het recht kan telkens opnieuw worden verlengd.

Algemeen graf: een graf dat de gemeente beschikbaar stelt voor het begraven van een overleden dierbare. De gemeente verleent geen rechten. De nabestaanden hebben geen zeggenschap over het graf.

Keldergraf: een particulier graf onder de grond in een betonnen of gemetselde constructie.

Asbestemming: het plaatsen van een asurn in een urnennis, het begraven van een asurn in een urnengraf of het verstrooien van as op een strooiveld.

Grafbedekking: grafbeplanting en gedenktekens op een graf.

Volledige begraafplaatsadministratie: van elk graf is bekend waar het graf ligt, wie er in ligt begraven, wanneer de lijkbezorging heeft plaatsgevonden en welke grafrechten daarbij zijn verleend.

Actuele begraafplaatsadministratie: de grafrechten zijn bijgewerkt (tijdig verlengd of beëindigd) en er is vastgelegd wie de *huidige* rechthebbende of belanghebbende is.

Ruimen van graven: het verwijderen van de grafbedekking en het weghalen van de stoffelijke resten uit een graf nadat het grafrecht of het gebruik is beëindigd. De stoffelijke resten worden meestal bijeen gebracht in een verzamelgraf op dezelfde begraafplaats. In sommige gevallen worden de stoffelijke resten verzameld en onderin hetzelfde graf opnieuw begraven.

Bovengronds ruimen: verwijderen van grafbedekking van een graf.

Ondergronds ruimen: verwijderen van de stoffelijke resten uit een graf.

Actief ruimen: ruimen van graven direct na beëindiging van het grafrecht of het gebruik om het graf zo snel mogelijk opnieuw uit te kunnen geven.

Passief ruimen: ruimen van graven pas op het moment dat er geen graven meer beschikbaar zijn op de begraafplaats. Dat is soms pas vele jaren na beëindiging van het grafrecht of het gebruik.

Verzamelgraf: een plaats op de begraafplaats waar na het ruimen van graven de stoffelijke resten gezamenlijk opnieuw worden begraven.

Beschikbare capaciteit: de lege graven die direct beschikbaar zijn om in te begraven.

Bruikbare capaciteit: de graven die na beëindiging van het grafrecht kunnen worden geruimd en daarna beschikbaar zijn voor heruitgifte.

Totale capaciteit: alle graven op de begraafplaats: leeg en in gebruik.

Historisch waardevolle graven: graven met een historische betekenis. Dat kan zijn vanwege de persoon die er ligt begraven, vanwege de bijzondere waarde van het gedenkteken of vanwege beide. Het zijn de oorlogsgraven en de graven van de slachtoffers van de watersnoodramp, maar bijvoorbeeld ook graven van mensen die een bepaalde maatschappelijke betekenis hebben gehad.

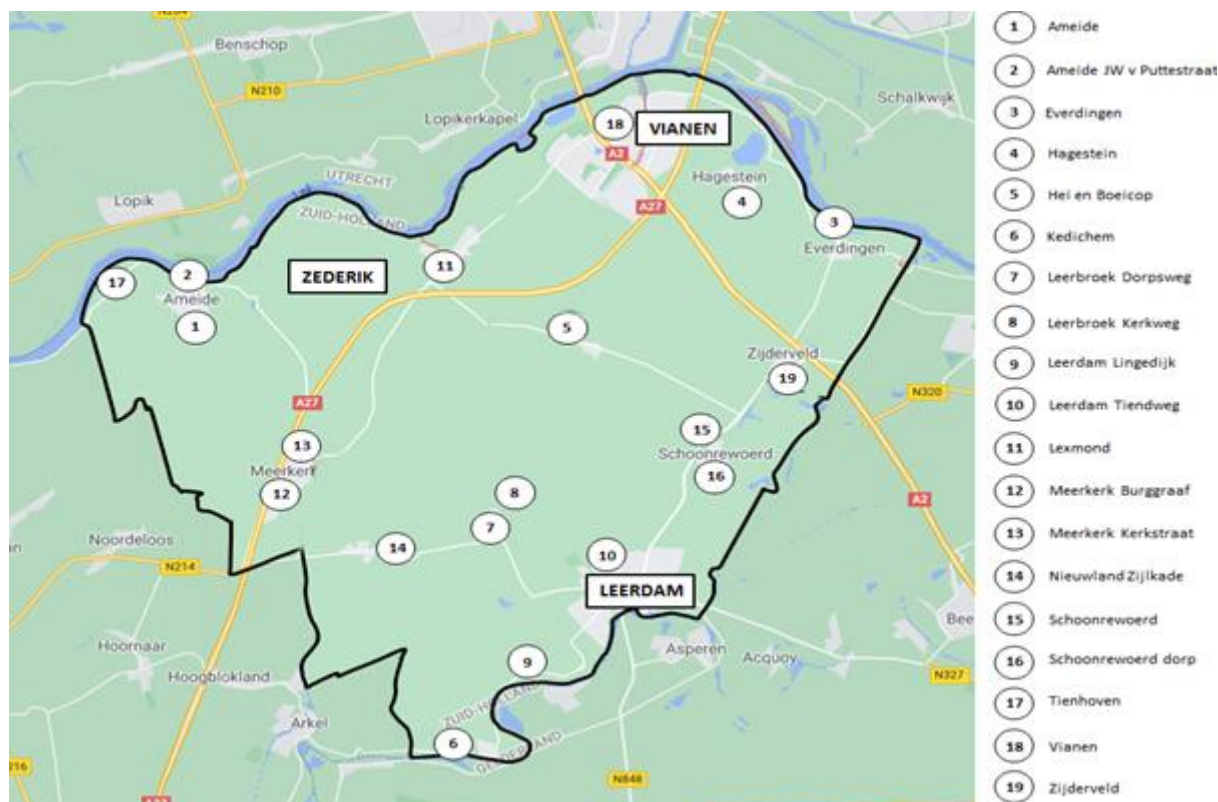
Voorlopen: bij een uitvaart de stoet ontvangen op de begraafplaats en begeleiden naar het graf.

Onderhoudsniveau: onderhoud volgens standaard beeldkwaliteitsniveaus (schaal A+, A, B, C, D)

Bijlage 1.2 Begraafplaatsen Vijfheerenlanden

	<i>Kern</i>	<i>Adres</i>	<i>Gebruik</i>
1.	Ameide	Broekseweg	Actief in gebruik
2.	Ameide	J.W. van Puttestraat	Alleen bijzettingen
3.	Everdingen	Kweldam / Kerkstraat	Actief in gebruik
4.	Hagestein	Dorpstraat / Vosstraat	Actief in gebruik
5.	Hei- en Boeicop	Hei- en Boeicopseweg	Actief in gebruik
6.	Kedichem	Cornelis Verheувelstraat	Actief in gebruik
7.	Leerbroek	Dorpsweg	Alleen bijzettingen
8.	Leerbroek	Kerkweg	Actief in gebruik
9.	Leerdam	Lingedijk	Alleen bijzettingen
10.	Leerdam	Tiendweg	Actief in gebruik
11.	Lexmond	Kortenhoevenseweg	Actief in gebruik
12.	Meerkerk	Burggraaf	Actief in gebruik
13.	Meerkerk	Kerkstraat	Gesloten*
14.	Nieuwland	Kerkstraat	Actief in gebruik
15.	Schoonrewoerd	Dorpstraat	Alleen bijzettingen
16.	Schoonrewoerd	Overheicop	Actief in gebruik
17.	Tienhoven	Lekdijk	Actief in gebruik
18.	Vianen	Sparrendreef	Actief in gebruik
19.	Zijderveld	Dorpsweg / Kerkweg	Actief in gebruik

**Op deze gesloten begraafplaats vinden geen begravingen meer plaats.*

Bijlage 3.1 Behoefte en capaciteit

Beschikbare capaciteit

Het onderstaande overzicht vermeldt een samenvatting van de resultaten van de behoefte- en capaciteitsbepaling voor de gemeentelijke begraafplaatsen in Vijfheerenlanden. In het overzicht geven we per begraafplaats aan wanneer naar verwachting alle graven in gebruik zijn als er niet eerder graven worden geruimd. Het overzicht heeft geen betrekking op de asbestemmingen.

<i>Begraafplaats</i>	<i>Ruimte beschikbaar tot (jaar)</i>
Schoonrewoerd Overheicop	2024
Tienhoven	2024
Leerdam Tiendweg	2025
Lexmond	2025
Kedichem	2026
Nieuwland	2029
Zijderveld	2031
Meerkerk Burggraaf	2031
Hagestein	2032
Vianen	2034
Ameide Broekseweg	2034
Everdingen	2037
Hei- en Boeicop	>2050
Leerbroek Kerkweg	>2050
Leerdam Lingedijk	n.v.t.
Schoonrewoerd Dorp	n.v.t.
Ameide J.W. van Puttestraat	n.v.t.
Leerbroek Dorpsweg	n.v.t.
Meerkerk Kerkstraat	n.v.t.

Beschikbare capaciteit begraafplaatsen

Asbestemmingen

Op begraafplaatsen waar asbestemmingen plaatsvinden is dit aantal laag. De toekomstige behoefte aan asbestemmingen op de gemeentelijke begraafplaatsen in Vijfheerenlanden laat zich moeilijk voorstellen. We voeren een actieve monitoring uit van de behoefte zodat de voorzieningen tijdig kunnen worden uitgebreid als dat nodig blijkt. Een dergelijke uitbreiding kan worden gerealiseerd binnen de huidige grenzen van de begraafplaatsen. Een fysieke uitbreiding van de begraafplaats is daarvoor niet nodig.

Bijlage 5.1 Bijzondere status graven ex-KNIL-militairen

Toelichting bij voorstel bijzondere grafstatus ex-KNIL militairen en/of hun echtgenoten

Gemeente Vijfheerenlanden zal aan de graven van ex-KNIL militairen en/of hun echtgenoten een bijzondere status toekennen.

Om vast te stellen welke graven hiervoor in aanmerking komen zal de werkgroep een lijst met grafnummers en de namen van de overleden ex-KNIL militairen aanleveren.

Voor ieder graf moet de rechthebbende officieel toestemming geven. Een formulier hiervoor is reeds in het bezit van de werkgroep.

Voor welke graven is deze bijzondere status van toepassing?

Door het toekennen van de bijzondere status aan deze graven kunnen alleen de volgende personen in betreffend graf begraven worden.

- 1) De ex-KNIL militair;
- 2) De echtgenote van de ex-KNIL militair.

Uitleg:

De werkgroep heeft namens de nabestaanden een verzoek ingediend om aan de graven van de ex-KNIL militairen en hun echtgenoten een bijzondere status toe te kennen.

Het college van de gemeente verleent hun medewerking aan dit verzoek.

Omdat het om de ex-KNIL militairen gaat, geldt deze bijzondere status alleen voor de militairen en hun echtgenoten. Een ex-KNIL militair kan een man of een vrouw zijn.

De bijzondere status is en zal niet van toepassing zijn op andere familieleden.

De familieleden die al in dezelfde graf begraven zijn als een militair en/of hun echtgenote zullen ook in hetzelfde graf begraven blijven.

De eventueel nog in leven zijnde partner van een ex-KNIL militair kan nog steeds in dezelfde graf als hun reeds overleden partner bijgezet worden.

Dit verzoek is niet van toepassing op andere familieleden. Er kunnen dus géén andere familieleden bijgezet worden.

De kosten van een eventuele bijzetting van een partner wordt door de familie zelf betaald. Dat zijn de kosten voor het inschrijven in het overlijdensregister en het openen/sluiten van het graf.

Deze status geldt allén voor alle graven van de militairen waarvan de rechthebbende toestemming heeft gegeven.

De graven van de KNIL-militairen zijn van historische betekenis. Door het toekennen van een bijzondere grafstatus aan deze graven, zal hoofdstuk 8 Historische graven en opvallende grafbedekking van de Beheersverordening begraafplaatsen Vijfheerenlanden 2020 van toepassing zijn.

Uitleg:

Dit voorstel is een officieel document en wordt door het college en de Raad vastgesteld als onderdeel van het Beleidsplan voor de gemeentelijke begraafplaatsen 2023-2027. Dat betekent dat dit voorstel altijd geldig zal zijn. Hoofdstuk 8 van beheersverordening zal van ook toepassing zijn op dit voorstel, maar de regels genoemd in dit voorstel zullen niet (altijd) van toepassing zijn op Hoofdstuk 8. De graven die in hoofdstuk 8 bedoeld worden moeten aan speciale voorwaarden voldoen en dat is niet nodig voor de graven van de ex-KNIL militairen. De verordeningen kunnen namelijk jaarlijks gewijzigd worden. Door de vaststelling van dit beleidsplan, zullen de voorwaarden voor de graven van de ex-KNIL militairen niet wijzigen.

Uit respect voor de ex-KNIL militairen en om hen te eren voor hun bewezen diensten blijven de graven, door het toekennen van de bijzondere status, ongeroerd*.

Dat betekent dat een graf niet:

1. geruimd mag worden;
2. dan wel samengevoegd mag worden om evt. andere familieleden in het graf bij te zetten.

Uitleg:

Het ruimen van een graf betekent dat een graf opengemaakt wordt en de stoffelijke resten in een verzamelgraf op dezelfde begraafplaats herbegraven wordt.

De graven die door de werkgroep opgegeven worden voor deze bijzondere status zullen nooit worden geruimd.

Het is niet mogelijk om stoffelijke resten van andere familieleden uit een ander graf op te graven en in het graf van een ex-KNIL militair te herbegraven.

Dit voorstel heeft namelijk alléén betrekking op de graven van ex-KNIL militairen en/of hun echtgenoten omdat het verzoek wordt gevraagd om formele erkenning van het leed en dat zij alsnog de egards en het respect krijgen dat ze verdienen omdat zij voor de Nederlandse regering in dienst hebben gevochten.

De nabestaanden / familieleden van deze militairen vragen deze bijzondere status aan voor hun (voor)ouders en niet voor hen zelf.

Vandaar dat andere familieleden niet in deze graven begraven zullen kunnen worden.

** Indien sprake zal zijn van sluiting van de begraafplaats, dan heeft de gemeente het recht om de stoffelijke resten uit de graven met een bijzondere status te herbegraven op een zelf te bepalen begraafplaats.*

Indien dit niet gebeurt kan volgens de Wet op de lijkbezorging na het verlopen van de wettelijk bepaalde termijnen de begraafplaats in zijn geheel geruimd worden.

Uitleg: Wanneer er geen ruimte meer is op een begraafplaats om te kunnen begraven, is het mogelijk dat een begraafplaats gesloten wordt verklaard. Dit gebeurt door een verzoek bij het college in te dienen.

Dat betekent dat er op die begraafplaats niet meer begraven kan en mag worden. En dat de begraafplaats na 30 jaar helemaal ontruimd kan worden.

Op dit moment weten we niet of een dergelijk besluit ooit voor de gemeentelijke begraafplaatsen in Vijfheerenlanden zal worden genomen. Maar om te voorkomen dat de graven van de ex-KNIL militairen bij een eventueel besluit in de toekomst geruimd worden, hebben we deze voorwaarde aan dit voorstel toegevoegd. De rechthebbende kan dan altijd nog zelf besluiten of het graf geruimd wordt of dat de stoffelijke resten op een andere begraafplaats herbegraven moet worden. Deze voorwaarde is opgenomen om te voorkomen dat een graf eventueel geruimd kan worden.

Wat houdt deze bijzondere status in?

1. Ieder graf krijgt de grafstatus "onbepaalde tijd".
Dit houdt in dat er altijd een in leven zijnde rechthebbende moet zijn. Bij overlijden van een rechthebbende moet binnen een jaar een nieuwe rechthebbende worden aangewezen. Indien het grafrecht niet binnen een jaar wordt overgeboekt, vervalt het grafrecht aan de gemeente.
Uitleg: Een graf voor onbepaalde tijd betekent niet dat het graf voor eeuwig is. Als de familie altijd ervoor zorgt dat er altijd een in leven zijnde rechthebbende is, kan een graf wel eeuwig blijven liggen.
Als een rechthebbende overlijdt, dan kunt u als familie zelf contact opnemen met de gemeente om ervoor te zorgen dat er op tijd een nieuwe rechthebbende wordt geregistreerd.
Een rechthebbende is de persoon die in de administratie geregistreerd / vermeld staat. De rechthebbende is ook het enige aanspreekpunt van de gemeente. En is ook als enige aansprakelijk en verantwoordelijk voor het graf.
2. De rechthebbende wordt vrijgesteld voor het betalen van het grafrecht.
Uitleg: Het grafrecht is het bedrag wat de rechthebbende betaald om ervoor te zorgen dat het recht op een graf niet vervalt. Bij iedere verlenging moet een rechthebbende namelijk grafrecht betalen.
Vanaf het moment dat dit voorstel door het college en de Raad officieel wordt vastgesteld hoeft de rechthebbende geen grafrecht meer te betalen.
3. De rechthebbende blijft eigenaar van het grafsteen en daarmee verantwoordelijk en aansprakelijk voor het onderhoud ervan.
Uitleg: Onder punt 5 kunt u lezen wat de gemeente aan algemeen onderhoud op de begraafplaatsen doet.
De rechthebbende is zelf verantwoordelijk voor wanneer bijvoorbeeld de ingekleurde tekst op een gedenksteen vervaagd. Of wanneer een (liggend) grafsteen verzakt. Of wanneer er door bijvoorbeeld een storm de grafsteen omvalt en beschadigd raakt.
De rechthebbende kan dan zelf contact opnemen met een steenhouwerij om de grafsteen te laten herstellen.
4. De rechthebbende is zelf verantwoordelijk voor het klein onderhoud van het graf. Hij of zij zorgt zelf voor de eventuele beplanting en het netjes (bij)houden van het graf.

Uitleg: De rechthebbende moet er zelf voor zorgen dat het graf netjes onderhouden wordt door verwelkte planten / bloemen te verwijderen. Eventuele planten tijdig te snoeien. Planten zelf water geven.

5. De gemeente is en blijft verantwoordelijk voor het algemeen onderhoud van de begraafplaats, en voor:
 - a. het rechtzetten van het gedenksteen nadat het is verzakt. Tenzij de verzakking (schade) dusdanig is dat dit alleen door een steenhouwerij uitgevoerd kan worden;
 - b. het 1 x per jaar schoonmaken van het gedenksteen, indien nodig met een algenbestrijdingsmiddel;
 - c. het 2 x per jaar bladvrij houden van het gedenkteken.

Ongeachte de toegekende bijzondere status aan de graven waarin ex-KNIL militairen en / of hun echtgenoten zijn begraven, zal de rechthebbende zelf de begraafkosten van een eventuele bijzetting in een bestaand graf betalen.

Ook wanneer het een nieuw uit te geven graf betreft.

Het tarief van het jaar waarin de uitvaart plaats vindt zal van toepassing zijn.

Het betreft:

- 1) De kosten voor het inschrijven in het overlijdensregister;
- 2) De begraafkosten.

Uitleg: De kosten (= de kosten voor het inschrijven in het overlijdensregister en het openen/sluiten van het graf) van een eventuele bijzetting van een partner worden door de familie zelf betaald.

Monument ter nagedachtenis

De gemeente zal een monument ter nagedachtenis van de KNIL-militairen plaatsen op de algemene begraafplaats aan de Tiendweg te Leerdam. De begraafplaatsbeheerder zal een aantal locaties die hiervoor in aanmerking komen aanwijzen.

Uitleg: Dit wordt een groot monument waar de namen van de ex-KNIL militairen op vermeld worden. Er is al een aantal locaties aangewezen. Gezamenlijk kunnen nabestaanden bepalen op welke plek op de begraafplaats dit monument komt te staan. Nabestaanden kunnen aangeven of zij als rechthebbende wel of niet willen dat de naam van het familielid op dit monument vermeld wordt.

Bijlage 6.1 Effect maatregelen op meerjarenbegroting

Kosten	Investering	Kapitaallasten	Structurele kosten	Uitvoering	2023	2024	2025	2026	2027
Totale kosten huidige MJB - geactualiseerde versie 2023					€ 1.849.776	€ 1.579.817	€ 1.580.163	€ 1.580.506	€ 1.580.506
<u>Dienstverlening</u>									
Onderzoek verzelfstandiging Aula Hagestein	€ 6.250			2025	€ -	€ -	€ 6.250	€ -	€ -
Aanleg bovengrondse graven	€ 224.200	€ 6.000		2025			€ 24.200	€ 6.000	€ 6.000
<u>Ruimtelijke kwaliteit</u>									
- Inrichting									
Omvormen van de grindpaden fase 1	€ 33.333	€ 1.833		2024	€ -	€ -	€ 1.833	€ 1.833	€ 1.833
Omvormen van de grindpaden fase 2	€ 33.333	€ 1.833		2025	€ -	€ -	€ -	€ 1.833	€ 1.833
Omvormen van de grindpaden fase 3	€ 33.333	€ 1.833		2026	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 1.833
Verbetering eenheid inrichtingselementen	€ 94.000			2024-2027	€ -	€ 23.500	€ 23.500	€ 23.500	€ 23.500
Aanpak grondwaterprobleem Lexmond - reeds begroot	€ 115.000	€ 2.492		2024	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Aanpak grondwaterprobleem Meerkerk-Burggraaf - p.m.	€ 200.000	€ 4.333		na 2027	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Aanpak grondwaterprobleem Everdingen - p.m.	€ 100.000	€ 2.167		na 2027	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vergroenen begraafplaatsen	€ 90.000			2024-2027	€ -	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500
- Behoefte en capaciteit									
Structureel ruimen - extra budget			€ 18.500		€ 18.500	€ 18.500	€ 18.500	€ 18.500	€ 18.500
Uitbreiding Leerdam TW- extra onderhoud - investering reeds begroot	€ 315.000	€ 9.450	€ 8.000	2024	€ -	€ -	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Herinrichting oude delen Lexmond fase 1	€ 30.000	€ 900		2024	€ -	€ -	€ 900	€ 900	€ 900
Herinrichting oude delen Lexmond fase 2 en 3 - p.m.				na 2027					

	Investering	Kapitaallasten	Structurele kosten	Uitvoering	2023	2024	2025	2026	2027
Herinrichting oude delen Nieuwland - p.m.				na 2027	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Heringebruikname Schoonrewoerd Dorp	€ 60.000			2024	€ -	€ 60.000	€ -	€ -	€ -
Monumenten verzamelgraven	€ 50.000			2024	€ -	€ 15.000	€ 15.000	€ 7.500	€ 7.500
Uitbreiding urnenzuil Vianen - p.m.				na 2027	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Uitbreiding urnengraven - urnenmuur Leerdam TW	€ 40.000	€ 1.800		2024	€ -	€ -	€ -	€ 1.800	€ 1.800
Uitbreiding voorzieningen asbestemmingen - p.m.					€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
<u>Begraafplaatsadministratie</u>									
Volledig en actueel maken administratie	€ 105.000			2023-2026	€ 17.500	€ 35.000	€ 35.000	€ 17.500	€ -
<u>Bijzondere graven</u>									
Lijst historisch waardevolle graven	€ 17.750		€ 7.500	2024	€ -	€ 17.750	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
Totale kosten maatregelen					€ 36.000	€ 192.250	€ 163.183	€ 117.367	€ 101.700
Totale kosten incl. maatregelen					€ 1.885.776	€ 1.772.067	€ 1.743.346	€ 1.697.873	€ 1.682.206
Baten									
Opbrengsten (huidige meerjarenbegroting)					€ 948.387	€ 948.387	€ 948.387	€ 948.387	€ 948.387
<u>Bijzondere graven</u>									
Nieuw beleid graven ex-KNIL-militairen			€ -8.570	vanaf 2024	€ -	€ -8.570	€ -8.570	€ -8.570	€ -8.570
Opbrengsten incl. maatregelen					€ 948.387	€ 939.817	€ 939.817	€ 939.817	€ 939.817
Kostendekking incl. effect beleidsplan					50,3%	53,0%	53,9%	55,4%	55,9%

Bijlage 6.2 Vergelijking regionale tarieven

In de navolgende grafieken en tabellen worden de regionale begraaftarieven van 2023 met elkaar vergeleken. De vergelijking is gebaseerd op de totale kosten in de verschillende gemeenten in de volgende situaties:

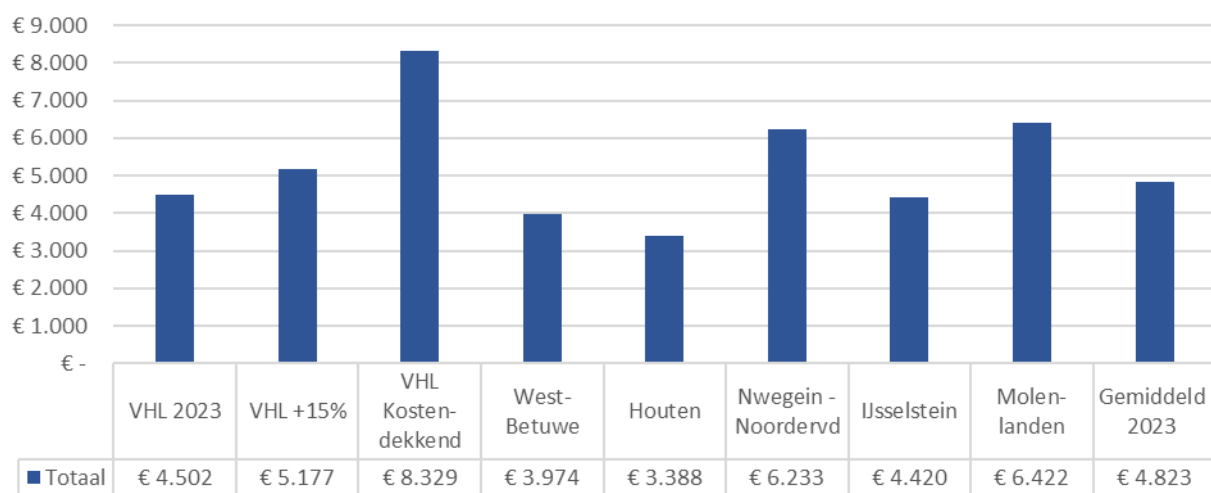
- de kosten bij de eerste begrafting in een dubbel particulier graf;
- de kosten bij de begrafting in een algemeen graf;
- de kosten bij de eerste plaatsing van een urn in een urnennis;
- de kosten bij de eerste plaatsing/begrafting van een urn in een urnengraf.

Voor deze situaties is gekeken naar de totale kosten van:

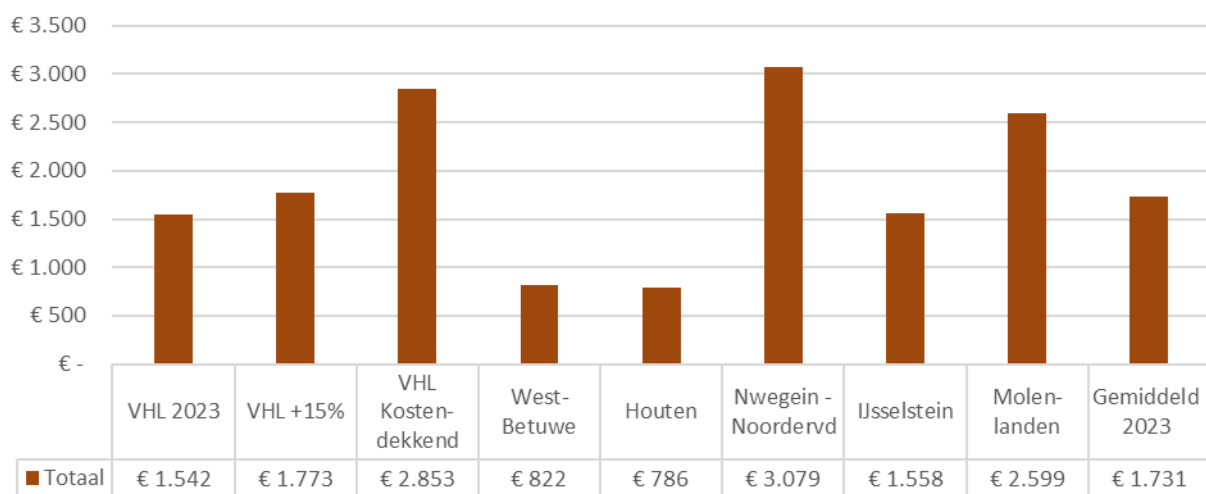
- begraafrecht (het tarief voor het begraven van de overledene of het plaatsen van de urn);
- grafrecht / gebruiksrecht voor de volledige termijn bij eerste uitgave (dus zonder eventuele verlenging);
- onderhoudsrecht (algemeen onderhoud en/of onderhoud grafbedekking, indien van toepassing) afgekocht voor de volledige termijn bij eerste uitgave;
- vergunning plaatsen gedenkteken;
- administratiekosten.

De grafieken en de tabellen geven de totale kosten weer van de huidige tarieven van Vijfheerenlanden (VHL 2023) en de omliggende gemeenten. Daarnaast zijn opgenomen de tarieven wanneer wordt gekozen voor handhaven van de huidige kostendekking (VHL +15) en in geval wordt gekozen voor een volledige kostendekking (VHL Kostendekkend). Voor een verdere toelichting, zie par. 6.3.

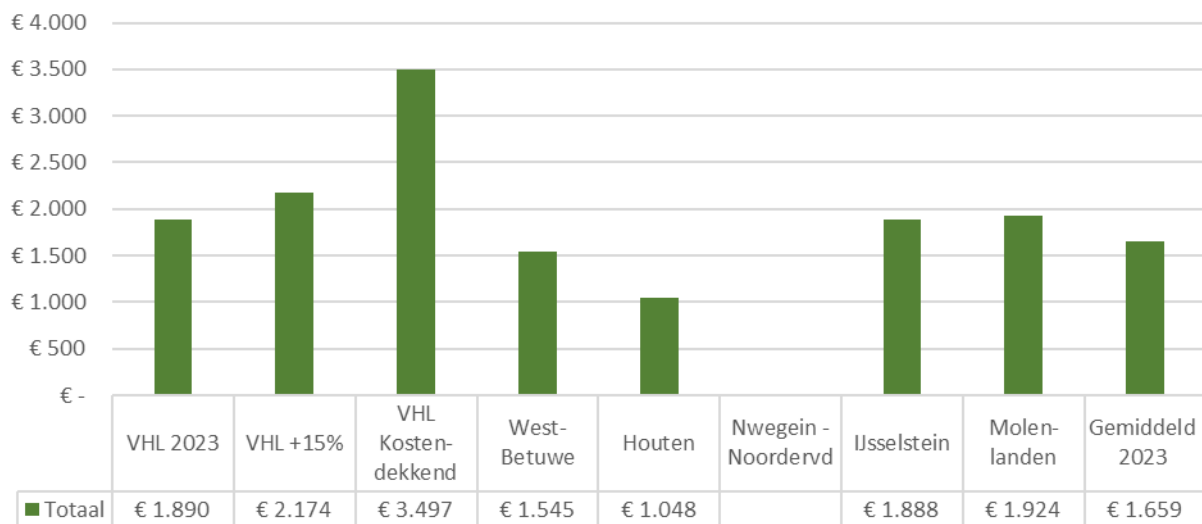
2023 - Particulier graf - 20 jr - 2 pers

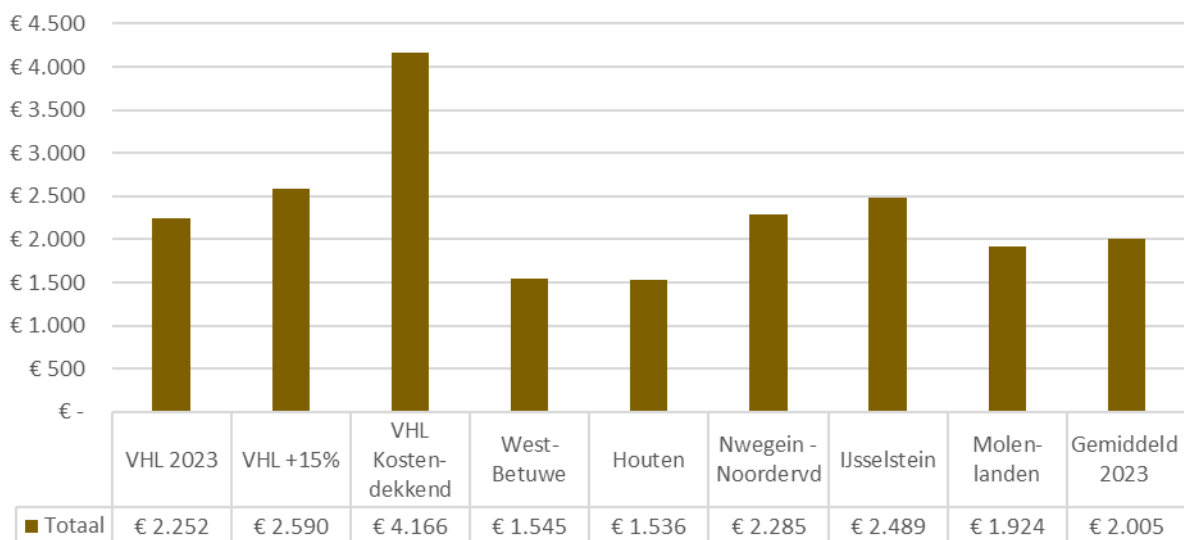
2023 - Algemeen graf

2023 - Particuliere urnennis - 20 jr

2023 - Particulier urnengraf - 20 jr

Vergelijking regionale tarieven Vijfheerenlanden 2023

31-5-2023

	VHL 2023	VHL +15%	VHL Kosten-dekkend	West-Betuwe	Houten	Nwegein - Noordervd	IJsselstein	Molen-landen	Gemiddeld 2023
Particulier graf volwassene - 2 pers									
Begraafrecht	€ 937			€ 822	€ 781	€ 2.086	€ 1.372	€ 1.111	
Uitsluitend recht	€ 3.396			€ 1.722	€ 2.485	€ 1.540	€ 2.863	€ 3.775	
Algemeen onderhoud				€ 1.430		€ 2.573		€ 1.464	
Grafonderhoud									
Vergunning grafbedekking	€ 99			€ -	€ 123		€ 185	€ 48	
Administratiekosten	€ 70			€ -		€ 34		€ 24	
Totaal	€ 4.502	€ 5.177	€ 8.329	€ 3.974	€ 3.388	€ 6.233	€ 4.420	€ 6.422	€ 4.823

	VHL 2023	VHL +15%	VHL Kosten-dekkend	West-Betuwe	Houten	Nwegein - Noordervd	IJsselstein	Molen-landen	Gemiddeld 2023
Algemeen graf	10 jr			10 jr	10 jr	10 jr		15jr	
Gebruik	€ 1.373			€ 822		€ 2.086	€ 1.372	€ 1.111	
Gebruiksrecht					€ 664			€ 1.416	
Algemeen onderhoud						€ 959			
Grafonderhoud									
Vergunning grafbedekking	€ 99			€ -	€ 123		€ 185	€ 48	
Administratiekosten	€ 70			€ -		€ 34		€ 24	
Totaal	€ 1.542	€ 1.773	€ 2.853	€ 822	€ 786	€ 3.079	€ 1.558	€ 2.599	€ 1.731

	VHL 2023	VHL +15%	VHL Kosten-dekkend	West-Betuwe	Houten	Nwegein - Noordervd	IJsselstein	Molen-landen	Gemiddeld 2023
Particuliere urnennis	1 urn				1 urn				
Begraafrecht / plaatsen	€ 221			€ 400	€ 171		€ 227	€ 104	
Uitsluitend recht	€ 1.500			€ 430	€ 754		€ 1.476	€ 1.260	
Algemeen onderhoud				€ 715				€ 488	
Grafonderhoud									
Vergunning grafbedekking	€ 99			€ -	€ 123		€ 185	€ 48	
Administratiekosten	€ 70			€ -				€ 24	
Totaal	€ 1.890	€ 2.174	€ 3.497	€ 1.545	€ 1.048		€ 1.888	€ 1.924	€ 1.659

	VHL 2023	VHL +15%	VHL Kosten-dekkend	West-Betuwe	Houten	Nwegein - Noordervd	IJsselstein	Molen-landen	Gemiddeld 2023
Particulier urnengraf									
Begraafrecht	€ 247			€ 400	€ 171	€ 395	€ 868	€ 104	
Uitsluitend recht	€ 1.836			€ 430	€ 1.242	€ 472	€ 1.435	€ 1.260	
Algemeen onderhoud				€ 715		€ 1.384		€ 488	
Grafonderhoud									
Vergunning grafbedekking	€ 99			€ -	€ 123		€ 185	€ 48	
Administratiekosten	€ 70			€ -		€ 34		€ 24	
Totaal	€ 2.252	€ 2.590	€ 4.166	€ 1.545	€ 1.536	€ 2.285	€ 2.489	€ 1.924	€ 2.005